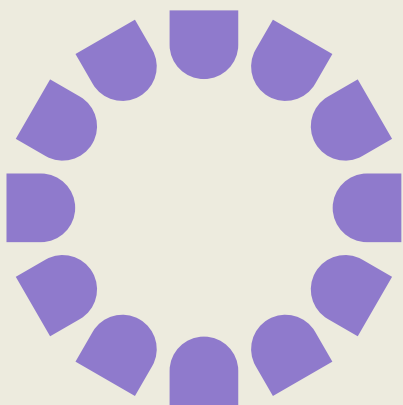

noves sendes
fundació

Un projecte de:

Finançat per:

Autoria: Fundació Novessendes de la C.V.

Direcció: Av. Primer De Maig, 23 baix
12549 Betxí (Castelló)

Telèfon: (+34) 964 620 010

Web: novessendes.org
observatori.novessendes.org

Email: info@novessendes.org

Alguns drets reservats.

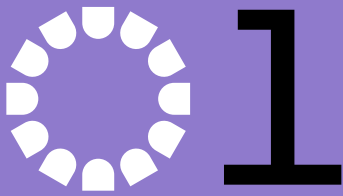
Aquesta obra està sota una llicència Creative Commons
Reconeixement - NoComercial - CompartirIgual (by-nc-sa):
no es permet un ús comercial de l'obra original ni de les possibles
obres derivades, la distribució de les quals s'ha de fer amb una
llicència igual a la que regula l'obra original.

Continguts

5	Introducció i contextualització
9	Resultats del procés participatiu
11	Activitat 1. Taller diagnosi gràfica amb joves
12	Reconeixement personal
16	Mobilitat, activitats i espais
18	Perfils de joves en el municipi
21	Projecció a futur i demandes juvenils
23	Activitat 2. Taula rodona d'agents clau del municipi
23	Assistència
23	Contextualització política
25	Aportacions de les persones participants
29	Conclusions

Introducció i contextualització

En 2022 la Fundació Novessendes va impulsar un projecte participatiu anomenat Imaginem Betxí, on es van detectar escenaris de futur desitjables i evitables respecte al futur del municipi. Tanmateix, en aquella ocasió, es va trobar a faltar la implicació de la gent jove i es va fer palesa la necessitat d'esbrinar quines són les necessitats i les expectatives que té la joventut de Betxí. Arribats a aquest punt, en 2023, la fundació ha decidit engegar un procés participatiu que servirà com a punt de partida per conèixer aquestes qüestions i per millorar les tasques d'algunes institucions i entitats que fan treball amb joves.

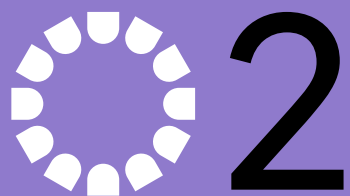
Aquest procés participatiu consta de dues activitats i un diagnòstic. En primer lloc, s'ha dut a terme un taller amb persones joves d'entre 12 i 17 anys. Tot seguit, ha tingut lloc la taula redona amb personal tècnic polític i altres representants del món associatiu que treballen amb joventut i per a la joventut. Per acabar, la Cooperativa Transversal, la qual ha estat present en ambdues jornades, ha sigut l'encarregada de redactar aquest informe.

Cal aclarir, que aquesta diagnosi no és un estudi exhaustiu de problemàtiques sobre la joventut per diversos motius. Per començar, no s'ha consultat al gruix de la població jove, sinó que s'ha treballat amb dos grups propers a la Fundació. Això ha facilitat la participació d'aquests en el procés, però, per altra banda, sabem que hi ha molts perfils de joves l'opinió dels quals no es reflecteix en aquest escrit.

Per un altre costat, no pretén ser-ho. Si bé és cert, que s'ha buscat realitzar una primera aproximació a determinades problemàtiques juvenils; la funció latent d'aquest procés ha sigut la creació d'una xarxa d'actius municipals en matèria de joventut que ha de ser capaç de col·laborar i compartir recursos, informació i experiències amb la finalitat de poder millorar alguns aspectes de la vida de les joves.

Val la pena dir, que el procés es du a terme en un moment en què previsiblement, l'ajuntament està a punt de contractar per primera vegada una persona que desenvoluparà les funcions de tècnic/a de joventut. És a dir, que aquest diagnòstic, li serà de gran utilitat per començar a treballar amb aquest sector de la població i amb la resta d'entitats i institucions de les quals formen part o amb les que es relacionen.

- Millora comunicacions (transport)
- Millora de l'educació tant per part del institut / escola / etc

Resultats del procés participatiu

La primera de les activitats del diagnòstic va ser un taller de diagnosi gràfica amb joves de 12 a 17 anys, pertanyents a l'associació d'Alumnes ADATAU de l'IES Betxí i el Grup de Debat. Van acudir una desena de persones joves, majoritàriament dones entre primer d'ESO i primer de batxillerat.

Aquest taller tenia com a objectius:

- Treballar el reconeixement personal i identitat individual dins del col·lectiu.

- Prendre consciència de la mobilitat, les activitats i els espais que fan servir aquestes joves entre setmana i cap de setmana.

- Identificar diversos grups de joves del municipi i veure quines són les seues peculiaritats.

- Esbrinar com es veuen i projecten d'ací a 15 anys en relació amb: professió i habilitats, lloc de residència, vincle amb el poble i projecte de vida (familiar i unipersonal).

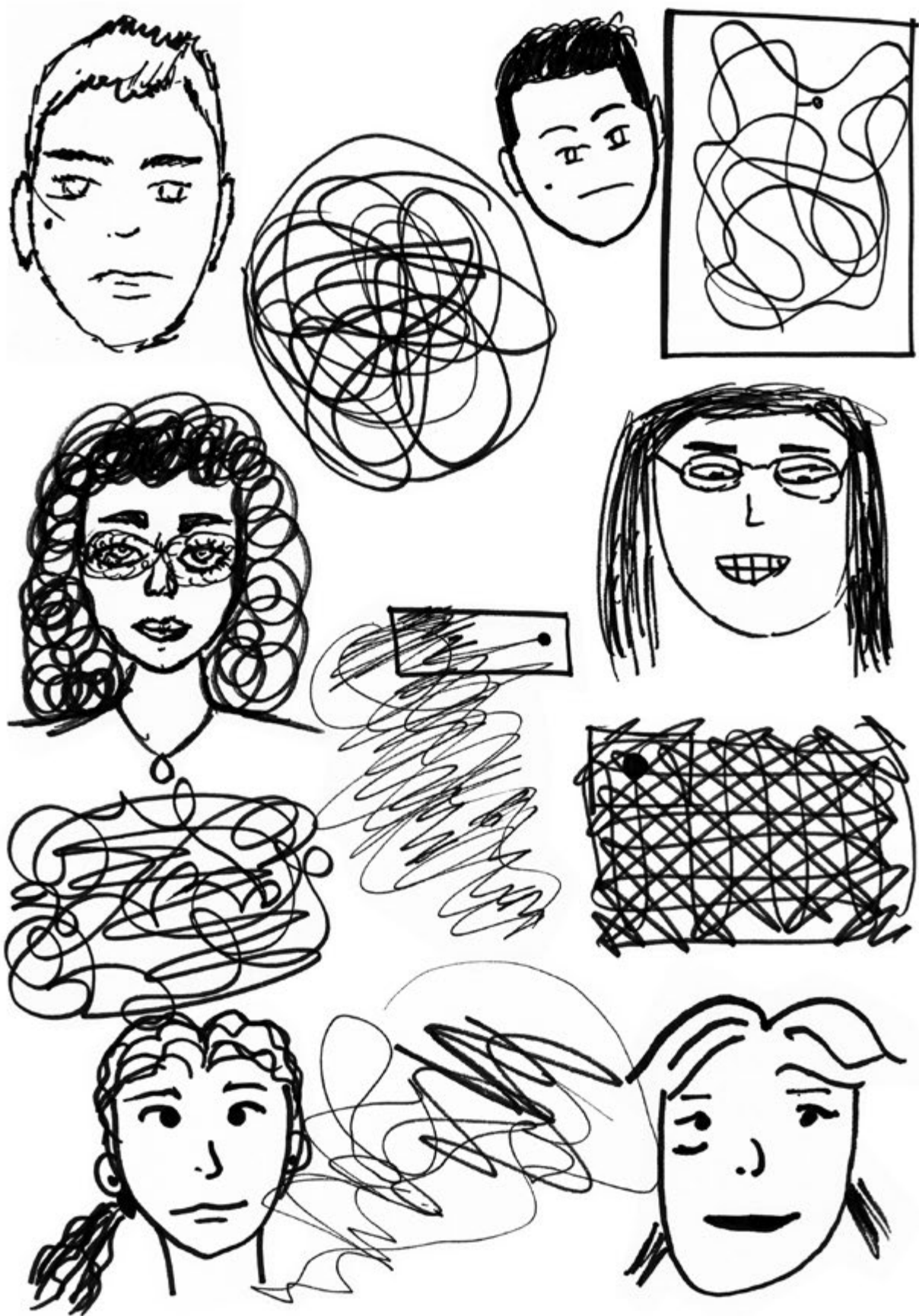
Reconeixement personal

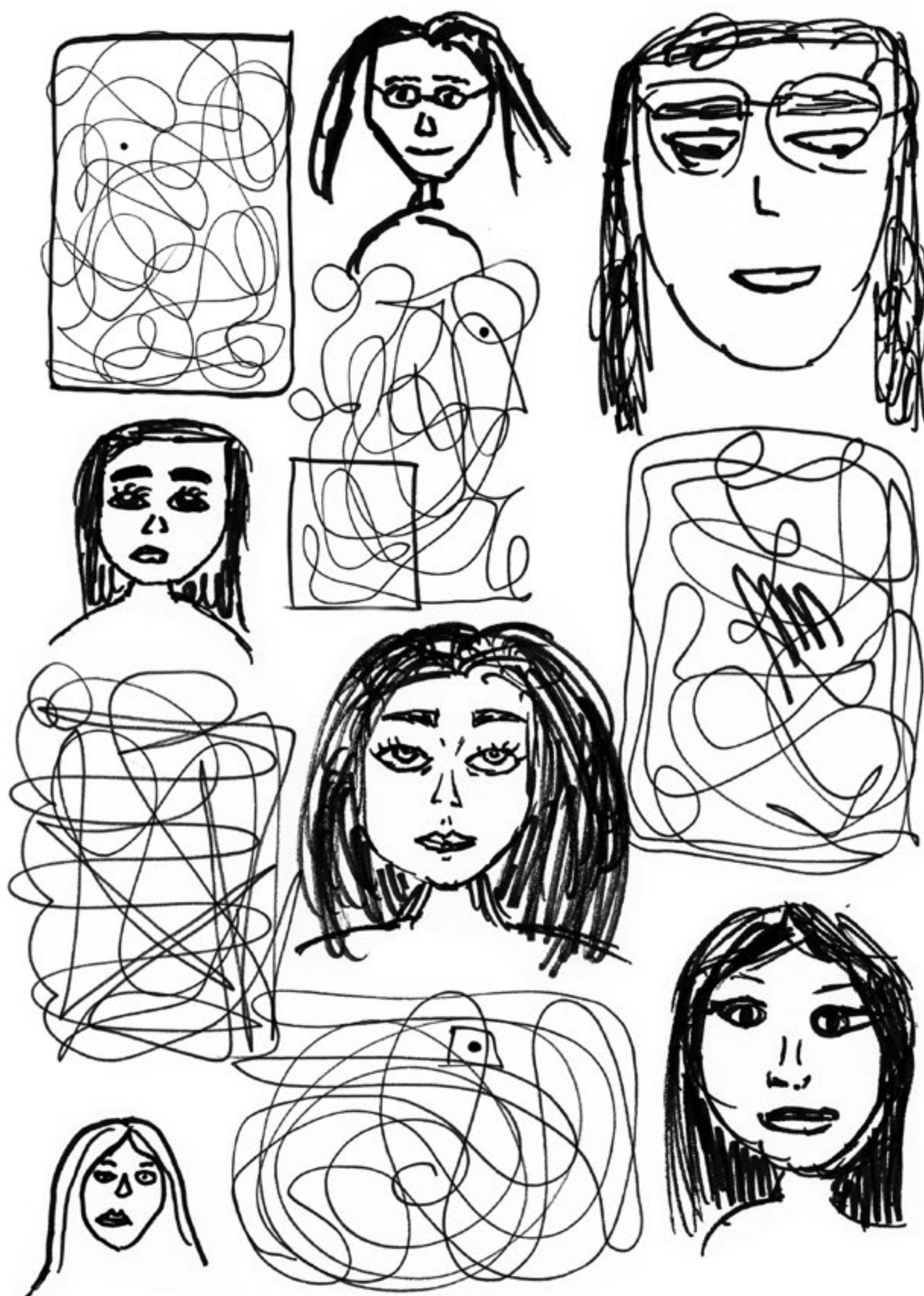
Per començar la dinàmica i trencar el gel, introduint les ferramentes d'expressió gràfica, es van realitzar una sèrie d'exercicis que serviren per a prendre consciència del seu propi estat emocional i aprendre a reconèixer-lo. A més, feren un exercici, on havien d'enfrontar-se a algunes pors i impediments mitjançant la representació d'una companya certament coneguda. A continuació i per finalitzar aquesta ronda introductòria, van haver de fer un autoretrat on prenen consciència de quines eren les qüestions i dificultats que apareixien a l'hora de fer eixe autoreconeixement i la seua representació.

Per traure-li importància a aquests bloquejos inicials, pel que suposa haver de reconèixer les característiques pròpies i alienes, i haver-les de representar en un retrat, es va fer un segon exercici on posicionant una fulla sobre el seu rostre havien d'intentar calcar les principals faccions que les fan característiques o singulars enfront de la resta de companyes. D'aquesta manera i quasi sense adonar-se'n van haver d'enfrontar-se a fets i preguntes sobre la seua aparença física enfront dels judicis que existeixen a l'hora d'avaluar i reconèixer a les altres o diferents, havent d'anar fins i tot i quasi involuntàriament al reconeixement emocional, de les vivències i l'experiència personal que les fan ser o no d'una manera o l'altra.

Galeria de resultats de l'activitat

Mobilitat, activitats i espais

A partir d'una superposició de dibuixos on van plasmar els seus recorreguts entre setmana i el cap de setmana, s'ha pogut constatar que el jovent realitza pocs desplaçaments que se n'isquen fora de la seua rutina estudiantil.

- Entre setmana: destaca el trajecte casa-institut i institut-casa que en línies generals només es veu complementat amb algun trajecte a casa d'amics, casa dels iaïos o activitats esportives o complementàries als estudis oficials com l'acadèmia d'anglès. En aquest sentit, sí que fan ús d'instal·lacions com el poliesportiu o les acadèmies. Anecdòticament, alguna de les joves també ix del municipi per a caminar o anar a alguna extra-escolar. Un aspecte significatiu és que passen poc temps ocupant la via pública, ja que no fan a penes ús de les places o dels parcs de dilluns a divendres.
- Cap de setmana: el cap de setmana algunes de les persones joves ixen del municipi amb les seues famílies. Dins del poble, alguns fan ús del parc situat al costat del CEIP Cervantes-Dualde, que està prop del camp de futbol. Tanmateix, el motiu principal de desplaçament, sobretot entre els més grans, és eixir de festa. Es va comentar que cada cap de setmana hi ha festa en algun poble del voltant i que es desplacen sempre per buscar-la. En aquest cas, mai utilitzen el transport públic i són les famílies qui els acosta i els arreplega d'allà on vaguen a passar l'estona.

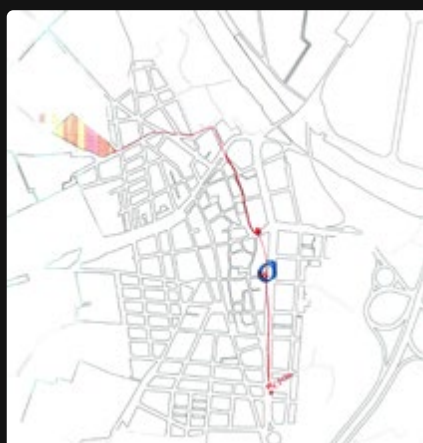
Galeria de resultats de l'activitat

Temporalitat

- Entre setmana
- Cap de setmana

Tipus de desplaçament

- Autònom
- - - Privat
- ||||| Públic

Perfils de joves en el municipi

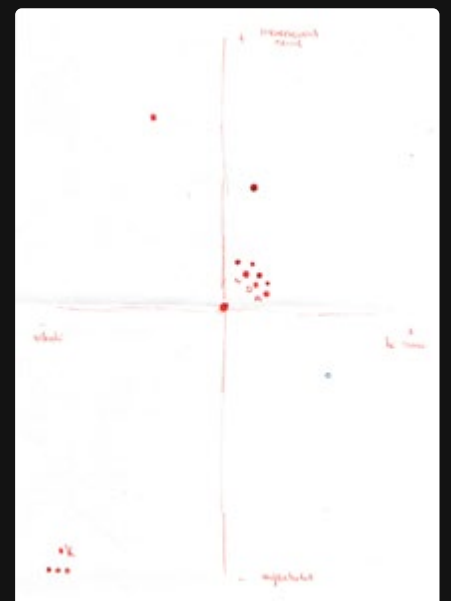
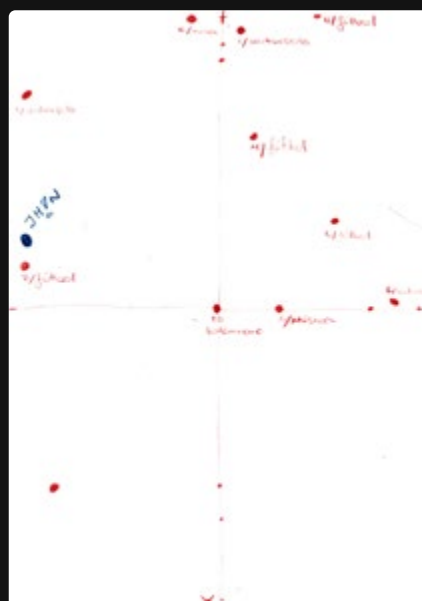
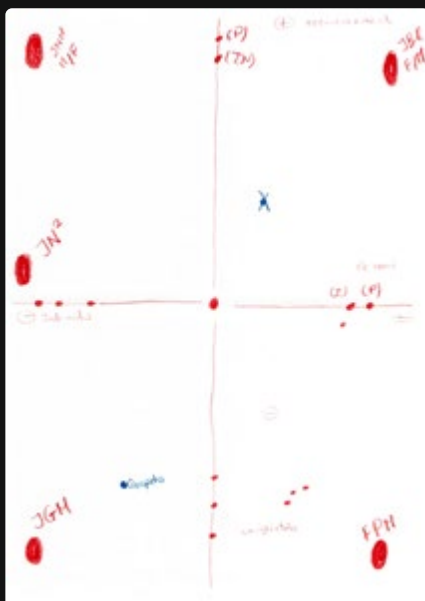
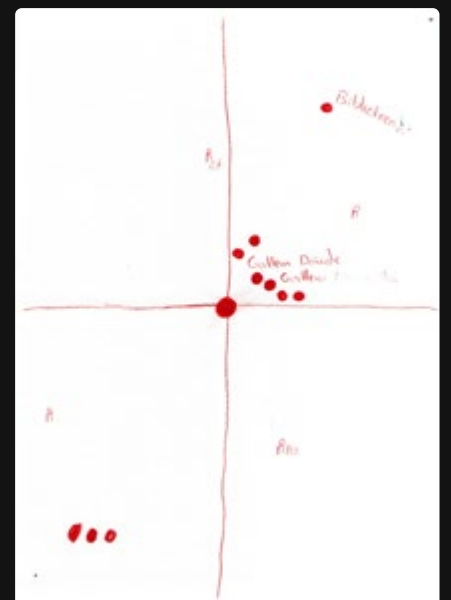
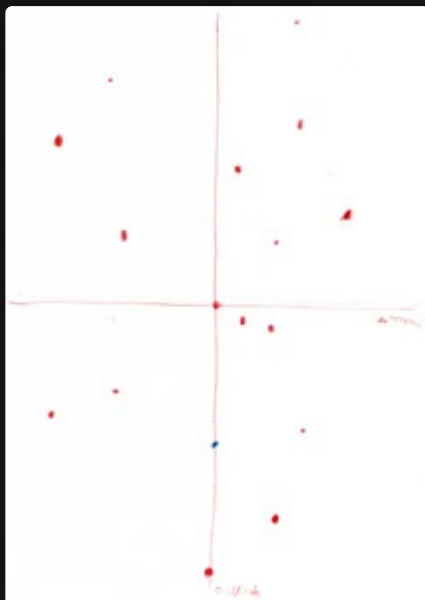
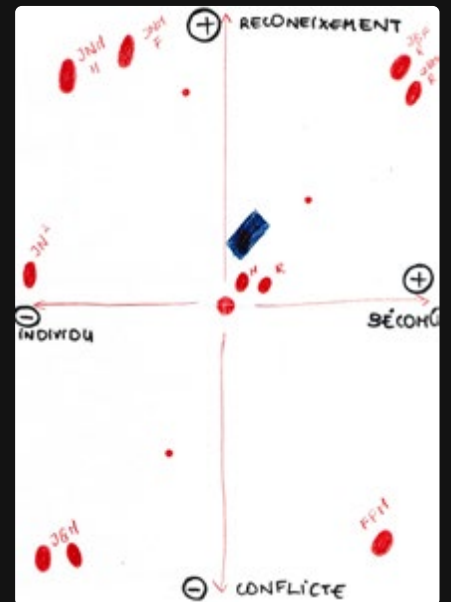
En aquest apartat de la dinàmica, es va fer dibuixar als joves un entrecreuament d'eixos on l'eix de les abscisses (horitzontal) marcava el grau d'implicació en la comunitat des de l'individualisme fins al treball pel bé comú i l'eix de les ordenades (vertical) marcaven el grau de reconeixement social des de la marginalitat o conflictivitat fins al màxim reconeixement social.

Una volta dibuixat, se'ls hi va demanar que se situaren a elles mateixes i a altres joves propers i grups de joves que identificaren, segons el lloc que creien que se'ls ajustava millor dins del gràfic. En aquest cas, l'autopercepció del grup va coincidir. La majoria de les persones assistents es van situar dins del quadrant dret però ben apegats al centre. És a dir, que es consideren amb més reconeixement social que menys i amb cert grau d'implicació amb la comunitat. Dins d'aquest quadrant trobem també altres espais o grups de joves on participen com la biblioteca, el Grup de Debat, ADATAU, el futbol o l'handbol. No obstant això, altres persones van situar activitats com el futbol, handbol o la música amb cert reconeixement social però no tan ben situats en l'eix individualisme - bé comú.

Per sota, en el quadrant més individualista i amb menys reconeixement es troba "el campito" el nom que rep el camp de futbol de les perifèries on es reuneixen una sèrie de joves que tenen l'estigma de conflictius.

Evidentment, es tracta d'una xicoteta panoràmica del submon del jovent que va assistir-hi, que seria molt interessant ampliar amb la informació que podrien oferir altres grups juvenils.

Galeria de resultats de l'activitat

Projecció a futur i demandes juvenils

Sobre aquest exercici s'ha de precisar que va ser l'últim de la jornada, i el resultat final va acabar mostrant diverses preocupacions de les joves més que projeccions de futur.

- En referència al transport públic va sorgir la urgència de millorar-ne els horaris dels busos, incloure llocs per a persones amb diversitat funcional, i la instal·lació d'endolls als seients per poder carregar els mòbils. A banda, demanaven que el tren passarà per Betxí.
- Quant a la festa i a l'oci, va sorgir la preocupació que les persones joves comencen a beure i a fumar molt prompte i que no tenen quasi ofertes d'oci desvinculades de l'alcohol. També va aparèixer el debat al voltant dels festejos taurins, argumentant, per una banda, que es gaudia veient espectacles on es tortura els animals i per una altra, que atrauen molta gent i generen economia al poble. Es va manifestar la voluntat de tindre unes festes sense festejos taurins.
- Parlant d'infraestructures es va demanar la gratuïtat de les piscines municipals, una zona amb wifi gratuït, l'obertura de la cantina de l'IES i l'obertura de la biblioteca de l'IES Betxí, a la qual no tenen accés durant les hores de pati.
- En referència al tracte comunitari van assenyalar la necessitat de millorar l'educació tant en els centres educatius, com en altres espais del poble on també es puga dirigir a les famílies. De la mateixa manera, també van comentar que els agradaria que la policia municipal els parla amb més respecte.

Assistència

La taula rodona es va celebrar el dilluns 6 de novembre al matí a la sala de plens de l'Ajuntament de Betxí. Van acudir representants de l'Institut Valencià de la Joventut, l'alcaldeessa, Fundació Novessendes, Policia Local, PSPV Betxí (portaveu i Regidoria d'Igualtat), Serveis Socials, Unides Podem - Esquerra Unida, Club d'Escacs, Club Gym - Art, CEIP Cervantes-Dualde (treballadores i AMPA), Club Esportiu Betxí, animadora de l'associació d'estudiants ADATAU, la Unió Musical de Betxí, l'IES Betxí i la Cooperativa Transversal.

S'ha trobat a faltar en aquesta reunió a: l'AMPA de l'IES Betxí, el Grup del Musical, a l'escola concertada, el Grup de Senderisme, el Grup de Catequistes, representant dels quintos, l'EPA (escola d'adults), algú de Sanitat com la treballadora social del centre de salut (per la visió de la salut dels joves), Desenvolupament Local de l'ajuntament, associacions com les penyes esportives de Betxí (barcelonista, valencianista, etc.) i altres clubs esportius.

Contextualització política

Al començament, va haver-hi una xicoteta introducció per part del tècnic de l'IVAJ on va explicar que estan treballant en el Pla de Municipalització de les Polítiques Integrals de Joventut i que enguany, Betxí, ha estat inclosa en la línia nominativa d'ajudes per al 2024. Això vol dir que s'han concedit al municipi 16.500 euros per a contractar un/a professional que desenvoluparà el càrrec de personal tècnic en matèria de joventut. Aquesta persona, en col·laboració amb l'IVAJ, elaborarà un pla de joventut municipal. L'ajuda té la voluntat de ser progressiva i als anys següents s'atorga més pressupost als ajuntaments, no només per a tècnics, sinó per a dinamitzadors de joventut.

Aportacions de les persones participants

A continuació s'exposa de forma generalitzada i ordenada en diverses categories, les contribucions de la resta de participants al debat.

Educació/formació

- Seria interessant reprendre les xerrades sobre assetjament i consum de drogues.
- Cal programar jornades de convivència, gestió emocional, valors de la societat, relacions positives entre iguals, apartar les xarxes socials i relacionar-se de tu a tu.
- La joventut necessita assessorament psicològic per a exàmens, situacions personals, conductes disruptives, prevenció de substàncies, etc.
- Hi ha programes d'ajudes per formar a la gent de les associacions en matèria de participació i joventut. Les entrenadores del club de gimnàstica no van poder accedir al curs federatiu perquè és caríssim.
- El tema del consum cal treballar-lo amb les famílies, ja que fins i tot s'ha detectat algun cas on els pares els compren l'alcohol als seus fills menors d'edat argumentant que així saben el que beuen. Normalment, aquelles famílies que van a xerrades de conscienciació són aquelles a qui menys falta els fa.
- Les xarxes socials sostenen a les famílies l'educació dels seus fills i filles. Estan fent molt de mal i no ho podem controlar. A causa d'aquestes, les institucions educatives han perdut influència sobre l'alumnat.
- Les xarxes socials porten moltes problemàtiques de fora de l'institut a dins.
- Les famílies normalitzen conductes entre el jovent que no haurien d'ocórrer com el fet que tinguin accés als telèfons intel·ligents tan prompte. Hi ha xiquets/es de 10 anys que ja tenen mòbil. Algunes joves no els deixen mirar els seus telèfons les seues famílies. Això és inconcebible tenint en compte que l'estan pagant les famílies.
- Les persones joves reben informació esbiaixada sobre la imatge, la felicitat i la qualitat de vida de les persones a través de les xarxes socials. Tenen problemes per comunicar i expressar com se senten i moltes vegades són incapaces de transmetre-ho de manera sana a les persones properes.

Participació

- Ha d'haver-hi un espai per al jovent com un centre juvenil o casa de joventut on una persona dinamitzadora els eduque en la participació ciutadana i adopten responsabilitat progressiva des de menuts i al llarg dels anys. Aquest espai ha de contemplar una programació atractiva que s'adapte a les seues necessitats.
- S'ha d'utilitzar els recursos culturals, d'oci i esportius per atraure les joves i ha d'haver-hi coordinació entre els diferents professionals.
- Les problemàtiques i necessitats detectades han de retornar al jovent perquè puguin fer alguna cosa per canviar-les.
- S'ha d'aprofitar els recursos que ja estan en funcionament com l'Activem Betxí, les associacions culturals i esportives que funcionen bé, etc.
- Les persones joves han de creure en el projecte per donar-li continuïtat. En el cas del club de futbol quan arriben a l'edat adulta s'ho deixen i no agafen el relleu de qui estava abans. El club de gimnàstica, en canvi, consolida a les entrenadores.
- La feina que fa el personal tècnic de joventut i les animadores juvenils d'escaltar, analitzar i derivar a les joves cap a activitats que els motiven està demostrat que funciona. Moltes vegades fan d'intermediaris entre joves i associacions perquè a algunes persones els costa trucar a la porta.
- Algunes associacions com la banda de música o el club esportiu de futbol tenen capacitat d'atreure a les famílies.
- La participació de les famílies en els afers del jovent es dilueix quan aquests entren en l'etapa de secundària.

Oci

- S'ha de canviar la visió de l'oci que té la joventut de Betxí. Està molt associada al consum de drogues com l'alcohol, la marihuana i altres drogues sintètiques.
- Cap persona jove s'ha de quedar sense poder practicar una activitat per falta de recursos econòmics.
- En la majoria de casals on hi ha joves de 13-14 anys no hi ha cap major d'edat responsable i es produeix de continu molt de consum. Els casals, pel seu preu, són de molt fàcil accés per a la joventut, llavors poden permetre's aquesta dinàmica tot l'any.
- Els horaris de les activitats a les quals acudeixen joves són molt importants. Si es fan en cap de setmana a la vesprada-nit millor.

Festa

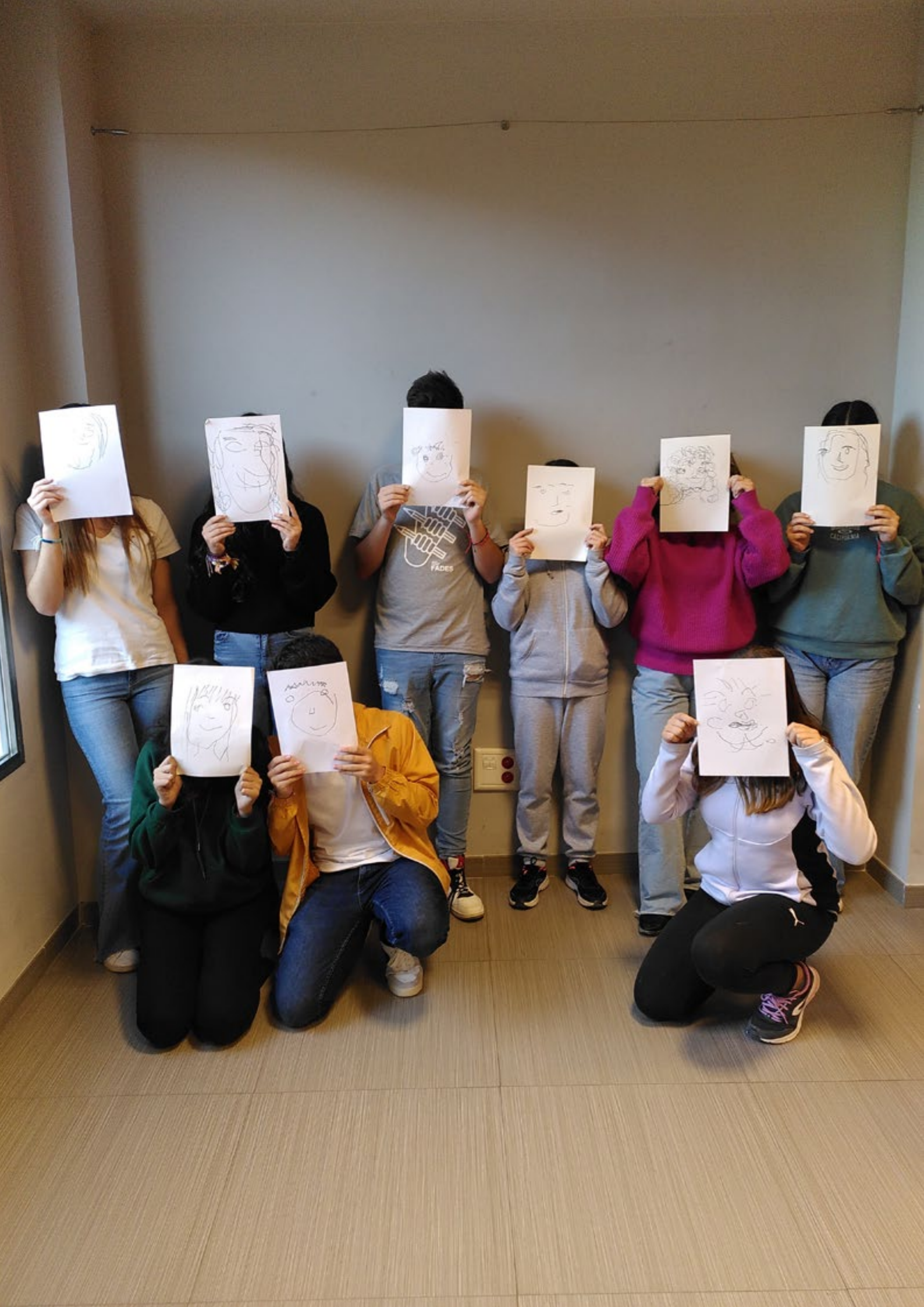
- Els quintos són molt participatius, i són propensos a col·laborar. Per exemple participen en el punt violeta, Sant Antoni, festes, etc. A banda, són un referent per a la joventut menor d'edat, però a voltes també són una mala influència.
- S'hauria d'acotar l'entrada a la gent més jove a esdeveniments com el Mig Any Fester.

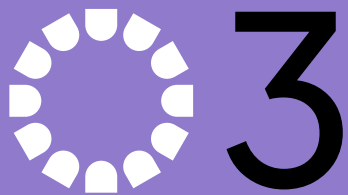
Xarxa d'actius comunitaris

- Totes les entitats estan d'acord en crear una xarxa d'actius comunitaris en matèria de joventut i en la importància de la figura tècnica de joventut municipal. La col·laboració entre entitats també serà útil per detectar problemàtiques.
- La mida del municipi de Betxí, és una oportunitat perquè els diferents agents col·laboren, com es tracta d'un poble menut és més fàcil que s'ajunten totes les representants de les entitats que treballen amb joves.
- S'ha de confiar en la gent jove i no caure en l'adultisme.

Altres apunts

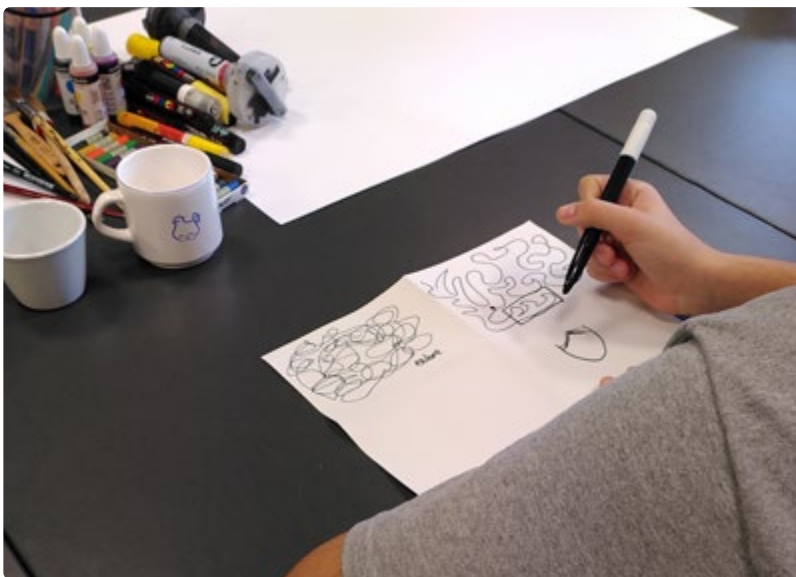
- Als partits de futbol hi ha problemes de vandalisme i d'assalts al camp i violència per part d'alguns jugadors i aficionats.
- Les penyes de futbol integren a molta gent jove.
- Alguns espais estan masculinitzats o feminitzats com el futbol o el club del musical.

Conclusions

D'aquest procés, neix la voluntat política i ciutadana de crear una xarxa d'actius en matèria de joventut, coordinada des de l'ajuntament per la futura figura tècnica de joventut i que aglutine totes les entitats que han participat en aquest procés, aquelles de les quals s'ha assenyalat l'absència, les famílies i representants de la joventut.

S'han detectat una sèrie de reptes que cal treballar amb la joventut de Betxí, però no sols amb elles i ells sinó que també cal implicar i coordinar a les famílies, al sistema educatiu formal (escola, institut, escola d'adults) i al sistema educatiu no formal (associacions i altres serveis públics i privats).

L'educació funciona de manera transversal al llarg de tot el procés vital i els estils de vida que decidiran portar estaran marcats per les oportunitats que tinguen disponibles en el municipi. És per això que cal encoratjar la joventut perquè es mobilitze per aconseguir algunes de les demandes que han manifestat en aquest procés. En concret, aquelles fites assolibles de manera realista com l'obertura de la biblioteca de l'IES o la gratuïtat de l'abonament de les piscines municipals per a la gent jove.

En aquest sentit, Betxí ha de ser un poble capaç d'oferir una programació d'activitats atractives i beneficioses per a la joventut. Cal potenciar aquelles que ja estan funcionant, però també cal encetar nous espais com un casal jove, dinamitzats per professionals on s'eduque en la participació des de menuts per tal que de manera gradual, aprenguen a assumir responsabilitats col·lectives. És ben segur, que si les i els joves tenen espais on es poden congrega i passar-s'ho bé de manera sana, disminuiran els actes vandàlics a instal·lacions municipals com el camp de futbol.

De la mateixa manera, la coordinació entre diversos agents és indispensable per evitar conductes disruptives entre la gent jove. Per exemple, si es detecta assetjament a una persona adolescent en un club esportiu, s'ha d'actuar amb responsabilitat i traslladar la problemàtica a l'escola, les famílies, etc. La xarxa d'actius és un espai molt valuós per realitzar aquests intercanvis d'informació i la subsegüent coordinació.

A més a més, un dels grans reptes que té el municipi és desvincular la festa i l'oci del consum de drogues com l'alcohol, la marihuana i les drogues sintètiques. S'ha detectat que els i les joves comencen a consumir en edats primerenques i de manera regular. Tot i que determinats grups de joves com els quintos pareixen un referent per altres de menor d'edat sovint també són una mala influència. En aquest sentit, es plantegen algunes vies d'actuació com:

● Formar a les famílies perquè reflexionen al voltant d'aquelles conductes normalitzades per la societat com l'edat d'iniciar-se en el consum d'alcohol.

● Dificultar l'accés de la joventut als casals durant l'any o assegurar-ne la supervisió d'alguna persona adulta. Com es tracta d'espais tan assequibles, el jovent ocupa aquests espais de manera regular durant tot l'any, on passen bona part del temps consumint sense supervisió. Aquesta actitud els allunya d'ocupar l'espai públic, de realitzar altre tipus d'activitats més saludables, establir relacions intergeneracionals i implicar-se en la comunitat.

● Transformar el model actual d'actes festius com el Mig Any Fester o les festes majors en espais més adequats per a les persones més joves. Evitar continuar amb la deriva actual de la festa cap a un gran macrobotellot on tot s'hi val.

Un altre punt a destacar, és com abordar la qüestió de l'ús de les xarxes socials entre la joventut. La majoria dels assistents a la taula d'agents, han proclamat un discurs de rebuig cap a aquestes i els efectes que poden produir en el jovent. Vulguem o no, els *smartphones* i les xarxes socials han arribat per a quedar-se, igualment que en el seu moment va arribar la televisió o Internet, i ens haurem d'adaptar. Si bé és cert, que els *smartphones* i l'Internet a la butxaca han modificat la nostra manera de relacionar-nos, a priori, aquest fet no ha de ser exclusivament dolent. Com qualsevol conducta en excés, l'ús de les xarxes socials, ens comporta diversos riscos i el que hem de fer és informar-nos-en per tindre la capacitat de previndre'ls i actuar en conseqüència.

L'actual generació de joves s'identifica en gran manera amb els mòbils i les xarxes socials precisament perquè són el seu principal canal de comunicació i de consulta d'informació. A través de les xarxes poden viatjar i contactar amb altres parts del món, conèixer noves pràctiques i fer seguiment d'aquells afers que els interessin, promoció dels seus grups socials i les seues activitats, etc.

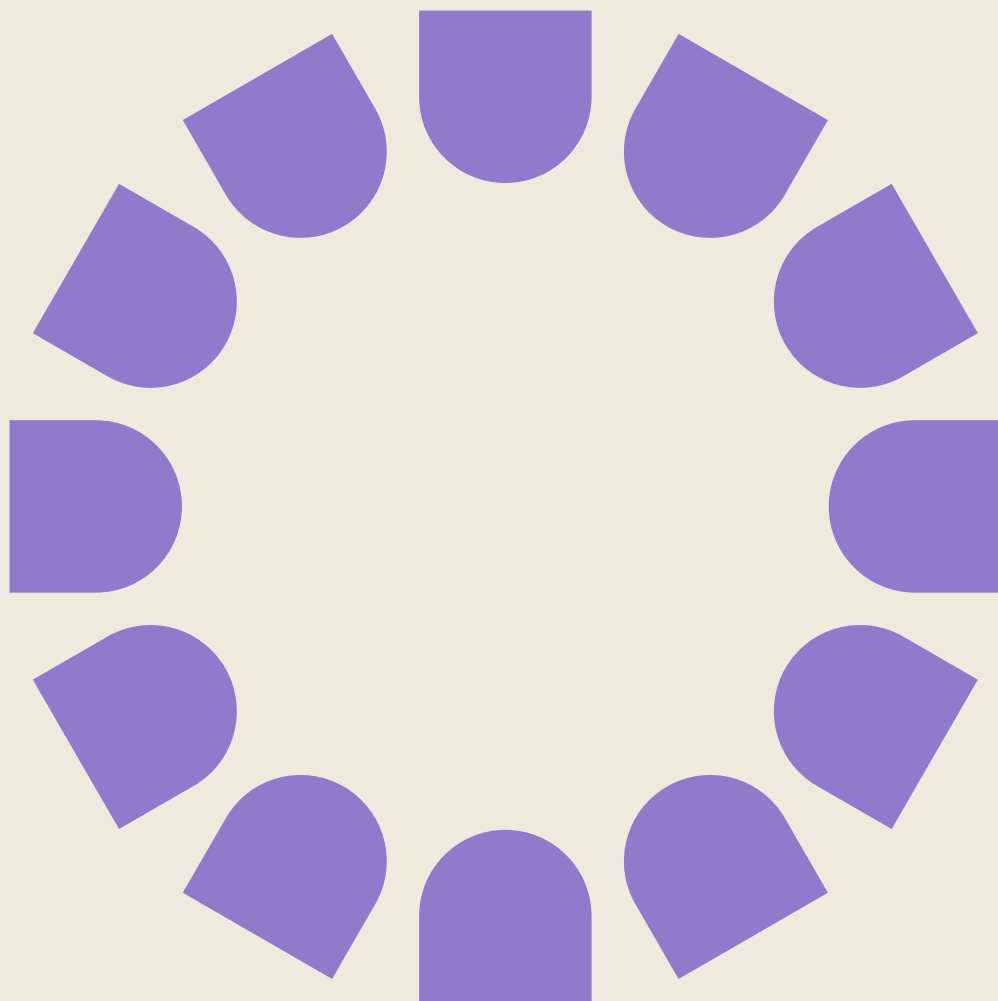
Així doncs, limitar l'accés a determinades persones de manera temporal i preventiva no és una solució estructural efectiva i a més, pot comportar l'efecte contrari al desitjat. Cal encarar aquest repte amb estratègia i coordinació entre professionals especialitzats en aquesta qüestió, els centres educatius, les famílies i la xarxa d'actius i trobar un equilibri entre l'edat en la qual s'inicia la joventut en l'ús de les xarxes, la formació sobre els riscos que poden comportar, l'ús que se'n fa, fer seguiment del temps que se'ls dedica, etc.

L'Observatori Social és un projecte de la Fundació Novessendes.

Av. Primer De Maig, 23 baix
12549 Betxí (Castelló)

(+34) 964 620 010

www.novessendes.org
info@novessendes.org

Un projecte de:

Finançat per:

GENERALITAT
VALENCIANA